

morum possessio datur parentibus & liberis intra annum, ex quo petere potuerunt, ceteris intra centum dies. §. 11. Qui omnes intra id tempus si non petierint, ad bonorum possessionem sequens gradus admittitur. §. 12. Hi qui bus ex successorio edito bonorum possesso datur, heredes quidem non sunt, sed herediti loco constitutur beneficio Pratoris. Ideoque seu ipsi agant, seu cum his agatur, fictitis actionibus epus est: in quibus heredes esse finguntur.

§. 13. Bonorum possesso aut cum re datur, aut sine re. Cum re, si quis accipit, cum eius bona retineat: sine re, quum alius iure civili evincere hereditatem possit: veluti si suis heres intestato sit. Bonorum possesso fine re est, quum suis heres evincere hereditatem iure legitimo possit.

TIT. XXIX.

DE BONIS LIBERTORUM.

Civis Romanus liberti hereditatem lex duodecim Tabularum patrōnō defert, si intestato sine suo herede libertus decessit. Ideo que five testamento factō decedat, lices suis heres ei non sit, seu intestato, & suis heres ei sit, quamvis non naturalis, sed uxori pertinet. Sed ex manu fuit, vel adoptivis filios: lex patrono nihil praestat. Sed ex edito Pratoris si testamento factō libertus moriatur, aut ut nihil, aut minus quam partem dimidiam bonorum patrono relinquat: contra tabulas te-

stamenta, partis dimidia bonorum possesso illi datur, nisi libertus aliquem ex naturalibus liberis successorem fibi reliquit, sive intestato decedat, & uxorem forte in manu vel adoptivum filium reliquit, & que pars mediae bonorum possesso contra suis heredes patrono datur. §. 2. In bonis liberta patrōno nihil juris ex edito datur. Itaque si intestata moriatur liberta, semper ad eum hereditas pertinet. §. 3. Licet 9 liberi sint liberta, quoniam non sunt fui heredes matri, obstat 10 patrono lex Papia Poppea. Postea libertas quatuor liberorum iure tutela patronorum liberavit, & cum intulerit, jam posse eas fine autoritate patronorum testari, prospexit ut pro numero liberorum liberta superfluum virilis pars patrono debetur. §. 4. Liberi patroni virilis sexus, eadem iura in bonis libertorum parentum suorum habent, que & ipse patronus. Fœminæ vero, ex lege quidem xii. Tabularum perinde juri habent, atque masculi patronorum liberi. §. 5. Contra tabulas autem testamenti liberta, aut ab intestato contra suis heredes non naturalis 11 bonorum possesso eius non competit. Sed si juri trium liberorum haberetur, etiam hæc iura ex lege Papia Poppea nancientur. §. 6. Patrona ex bonis libertorum illud ius tantum habent, quod lex xii. Tabularum introduxit. Sed postea lex Papia patrona ingenue dubius liberis honorata 12 libertina tribus, id iuris dedit quod patronus habet ex edito. §. 7. Item liberis ingenue trium liberorum iure honorata eadem lex id ius dedit, quod ipius patrono 13 tribuit.

6. V. 3. Inst. 8. 7. In Latino secus. 8. 4. Inst. de success. libertor. 8. Et ante nihil eccl. 9. Nam licet. 10. Nec obstat. 11. Naturales. 12. Onc. ratu. 13. Inst. de Senatus consilio Tertii. Theophilus dicit nunc quis. 13. Patron.

JULII PAULI RECEPTARUM SENTENTIARUM AD FILIUM, LIBRIV. LIBER PRIMUS.

TIT. I.

DE PACTIS ET CONVENTIONIBUS.

De his rebus pacifici possumus, de quibus transfigere 2 licet: Ex his enim pacifici obligatio 3 sollemmodo nascitur.

§. 2. Omne pactum posteriora parte dissolvi potest, licet parat exceptionem. §. 3. Pacto convenio Aquiliana stipulatio subiuncta solet 4, sed consultus est huic poenam quoque subiungere: quia rescipto quoque modo pacto, poena ex stipulati repeti potest.

§. 4. Neque contra leges, neque contra bonos mores pacifici 5 possumus.

§. 5. De rebus litigiosis & convenire & transfigere possumus. Postrem iudicatum pactum nisi donationis causa interponatur 6, servari non oportet.

TIT. II.

DE COGNITORIBUS.

Omnes infames, qui postulare prohibentur, cognitores fieri non possunt, etiam voluntatis 9 adverteri. §. 2. Fœminæ in rem suam cognitorum operam fuscere non prohibentur 10.

§. 3. In rem suam cognitor, procuratorve ille fieri potest, qui pro omnibus postulat. §. 4. Actio judicati non solum in dominum, aut domino, sed etiam heredi, & in heredem datur 11.

TIT. III.

DE PROCURATORIBUS.

Mandari potest procuratio presentibus, & nudis verbis 12 & per litteras, & per nuntium, & apud aucta præsidis & magistratus.

§. 2. Procurator aut ad item, aut ad omne negotium, aut ad partem negotii, aut ad res administrandas datur 13.

TIT. IV.

DE NEGOTIIS GESTIS.

1. In quibusdam veteribus legitur, De pactis & conventionib, vid. Cujac. Obser. 1.2. c. 15. Dicimus etiam pacta & condicione, item pactum & confusum, l. 1. C. quando, l. 12. ab empt. dicitur. 2. Est fuscus, ut qua de re licet transfigere, licet & pacifici contra, l. 1. C. de transact. l. 10. C. ad l. 1. fol. de re litigiosa: nam rei non litigiose pacifici verbum convenient, transactionis non item. 3. Naturalis videlicet, que exceptione parit. 4. Non ipso iure, sed per replicationem. l. 27. §. 2. ff. de pactis. 5. Hoc enim actio tollitur, l. 1. 4. l. 1. 5. C. de transact. Consultus est etiam addere ponam, stipulationem. l. 40. l. 41. C. de transact. l. 16. ff. cod. l. 1. 5. ff. ed. 6. l. 6. C. de pactis. 7. De defendenda non possumus, nisi si illi adhuc subfelle potest. l. 23. ff. de condit. indebet, l. 32. C. de transact.

8. Procurator agit absentia, Cognitor praefente litigatore, l. 1. l. 2. C. Th. de cogn. & procur. maxime in causa ita, pro detinente ejus, qui patitur controversiam, an sit ex civibus. Afonsus in 3. Ver. Iudicantis tempore subflesti sunt cognitores: ideoque ab his locis, quos ex iure auxiliariis sumptu possumus cognitoris nomine semper excepti, ut cognoscere licet ex l. 18. §. 8. ff. de pactis. 9. Pro certis personis nec postulare, nec cognitores fieri possunt, ac non cum parentibus quidem sine decreto. l. 4. ff. de pactis. 10. In procuratore, & defendendo idem juris est. l. 18. in fin. ff. de procurat. quasi defensor, non versus defensor est. l. 40. ff. fin. & l. 61. ff. ea, proinde in eo huic sententia locus non est.

stamenta, partis dimidia bonorum possesso illi datur, nisi libertus aliquem ex naturalibus liberis successorem fibi reliquit, sive intestato decedat, & uxorem forte in manu vel adoptivum filium reliquit, & que pars mediae bonorum possesso contra suis heredes patrono datur. §. 2. In bonis liberta patrōno nihil juris ex edito datur. Itaque si intestata moriatur liberta, semper ad eum hereditas pertinet. §. 3. Licet 9 liberi sint liberta, quoniam non sunt fui heredes matri, obstat 10 patrono lex Papia Poppea. Postea libertas quatuor liberorum iure tutela patronorum liberavit, & cum intulerit, jam posse eas fine autoritate patronorum testari, prospexit ut pro numero liberorum liberta superfluum virilis pars patrono debetur.

§. 4. Liberi patroni virilis sexus, eadem iura in bonis libertorum parentum suorum habent, que & ipse patronus. Fœminæ vero, ex lege quidem xii. Tabularum perinde juri habent, atque masculi patronorum liberi. §. 5. Contra tabulas autem testamenti liberta, aut ab intestato contra suis heredes non naturalis 11 bonorum possesso eius non competit. Sed si juri trium liberorum haberetur, etiam

hæc iura ex lege Papia Poppea nancientur. §. 6. Patrona ex bonis libertorum illud ius tantum habent, quod lex xii. Tabularum introduxit. Sed postea lex Papia patrona ingenue dubius liberis honorata 12 libertina tribus, id iuris dedit quod patronus habet ex edito. §. 7. Item liberis ingenue trium liberorum iure honorata eadem lex id ius dedit, quod ipius patrono 13 tribuit.

6. V. 3. Inst. 8. 7. In Latino secus. 8. 4. Inst. de success. libertor. 8. Et ante nihil eccl. 9. Nam licet. 10. Nec obstat. 11. Naturales. 12. Onc. ratu. 13. Inst. de Senatus consilio Tertii. Theophilus dicit nunc quis. 13. Patron.

TIT. VII.

DE INTEGRIS RESTITUTIONE.

Integri restitutio est redintegranda rei, vel cause actio 1. §. 2. Integri restitutio prætor tribuit ex his causis, que per metum, dolum, & status permutationem 2, & iustum errorem 3, & absentiam necessariam, & infirmitatem exatis gesta esse dicuntur.

§. 3. Integri restitutio plus quam semel non est decernenda, ideoque causa cognita 4 decernitur. §. 4. Integri restitutio aut in rem competit, aut in personam 5. In rem actio competit, ut res ipsa, qua de agitur, revetur. In personam aut quadrupliciter potest 6, matri non potest 7. §. 3. Is qui album raterit, ex quo manumittere potest 8, matri non potest 9. §. 4. Is qui album raterit, ex quo manumittere potest 10, matri non potest 11: mercem enim depulsi metus tribuit. §. 5. Servus per metum mancipatus, quidquid adquiritur 12, vel stipulatus sit, ei adquirit, qui vim passus est.

§. 6. Vis est major rei impetus 13, qui repellit non potest. §. 7. Qui domo inclusit, ut fibi rem manciparet, aut promitteret, extorifice mancipacionem videtur 9. §. 8. Qui quem ferro vinxit, ut fibi aliquid tradaret, vel venderet, vim intulisse videatur. §. 9. Qui in carcere quem deruit 14, ut aliquid ei extorqueret, quidquid ob hanc causam factum est, nullius momenti est.

TIT. VIII. DE DOLO MALO.

Dolus malus est, cum aliud agitur, aliud simulatur 11.

§. 2. Si qui dolum, aut metum adhibuit, ut res ad alium transire, uterque de vi & dolo actione tenetur 12.

TIT. IX.

DE MINORIBUS XXXV. ANNORUM.

Minor 25. annorum, si aliquod flagitium admiserit, quod ad publicam coeterectionem spectet, ob hoc in integrum restitui non potest 21. §. 2. Qui minor mandavit, ut negotia sua agat, ex eius persona in integrum restitu non potest 24, nisi minor sua sponte negotii eius intervenierit.

§. 3. Si major effectus res, quas minor egit, facto 25, vel silentio 26 comprobavit, adversus hoc quoque in integrum restitu frusta desiderat. §. 4. Si minor minori heres existat, heres ex sua persona 27, non ex defuncti, in integrum restitu potest. §. 5. Minor se in his, que fidejussit, vel fide promitti, vel spōndit, vel mandavit in integrum restitudo, reum principalem non liberat 28. §. 6. Qui sciens 29, prudens se pro minore obligavit, si id confito confilio fecit, licet minor succurratur, ipsi tamen non succurrit. §. 7. Minor adversus emptorem in integrum restituto, pretio restituto, fundum recipere potest. Fructus enim in compensationem ultimarum penes emptorem remanere plauit 20. §. 8. Minor adversus distractiones eorum pignorum, & fiduciaria, quas pater obligaverat, si non ita ut oportuit a creditore distractus sit 21, restitui in integrum potest.

TIT. X.

DE PLUS PETENDO.

Causa cadimus aut loco, aut summa, aut tempore, aut qualitate. Loco, si aliibi: summa, si plus 22, quam damus, perimus: tempore, petendo ante tempus: qualitate, eisdem specie rem meliorem postulantes.

TIT. XI.

DE SATISMANDO.

Quotiens hereditas petitur, satismandio iure desideratur: & si satismandio non detur, in petitorem hereditas transfertur. Si petitor satismandio noluerit, penes possessorum possesso remanet 23. In pari causa potior est possessor. §. 2. Usufructarius de utensilis usi satismandare debet, perinde se usum, ac si ipse paterfamilias uteretur 24.

TIT. XII.

DE JUDICIIS OMNIBUS.

Hi qui falsa rescriptione usi fuerint, legi Cornelii de falsis puniuntur 25. §. 2. Ex his, qui ancillam corrupserit alienam, alias reformare cogendus est 26. §. 3. Qui falsum ne sciens allegavit, falsa poena non tenetur 27. §. 4. In caput domini, patre-

tit. 28. Quint. in declam. 277. Elianus lib. 5. var. histrio lib. 1. de sera num. vind. Diomedes 2. cap. 3. 10. l. 5. C. ff. con. suis vel usi. publ. 31. l. 16. ff. de qua. 32. l. 14. ff. qui falsis. 33. Exemplum est in 3. Inst. de actionibus. 4. Præter adversario, l. 1. 2. ff. eodem. 3. Exemplum est in 3. Inst. de actionibus. 4. Præter adversario, l. 1. 2. ff. de in integr. restit. l. 1. 2. C. ff. in int. rest. 5. l. 1. 2. ff. restit. 6. l. 1. 2. ff. de in integr. restit. 7. In hac actione partes veniunt, fortis, fructus, omnis causa, & quod met. caus. est. 8. Malum. Majoris sei impensis, ut in l. 2. ff. gentium, nancipatio iuris civilis. 37. l. 1. 3. ult. ff. de ser. cor. 38. l. 25. ff. de in integr. restit. 9. l. 1. 5. ff. de publ. l. 1. ult. 9. ff. s. f. f. f. f. f. 10. l. 1. 5. ff. de publ. l. 1. ult. 9. ff. f. f. f. f. 11. l. 1. ff. de do. mal. 12. Dominus in quantum ad eum peruenit, procurator in fiduciam, etiam illi f. f. f. f. 13. Pedius. ff. quod met. caus. f. f. f. f. 14. l. 2. ff. de in integr. restit. 15. l. 1. 2. ff. de in integr. restit. 16. l. 1. 2. ff. de in integr. restit. 17. l. 1. 2. ff. de in integr. restit. 18. l. 1. 2. ff. de in integr. restit. 19. l. 1. 2. ff. de in integr. restit. 20. l. 1. 2. ff. de in integr. restit. 21. l. 1. 2. ff. de in integr. restit. 22. l. 1. 2. ff. de in integr. restit. 23. l. 1. 2. ff. de in integr. restit. 24. l. 1. 2. ff. de in integr. restit. 25. l. 1. 2. ff. de in integr. restit. 26. l. 1. 2. ff. de in integr. restit. 27. l. 1. 2. ff. de in integr. restit. 28. l. 1. 2. ff. de in integr. restit. 29. l. 1. 2. ff. de in integr. restit. 30. l. 1. 2. ff. de in integr. restit. 31. l. 1. 2. ff. de in integr. restit. 32. l. 1. 2. ff. de in integr. restit. 33. l. 1. 2. ff. de in integr. restit. 34. l. 1. 2. ff. de in integr. restit. 35. l. 1. 2. ff. de in integr. restit. 36. l. 1. 2. ff. de in integr. restit. 37. l. 1. 2. ff. de in integr. restit. 38. l. 1. 2. ff. de in integr. restit. 39. l. 1. 2. ff. de in integr. restit. 40. l. 1. 2. ff. de in integr. restit. 41. l. 1. 2. ff. de in integr. restit. 42. l. 1. 2. ff. de in integr. restit. 43. l. 1. 2. ff. de in integr. restit. 44. l. 1. 2. ff. de in integr. restit. 45. His actionibus continentur pecudes non aquilia, etiam illi f. f. f. f. f. 46. In libro Lutetiae edito legitur Peleolonia. Scima, Plutarach scribit in Solone. Aquilia, vel in factum is qui irritavit, tendebat. l. 1. 2. ff. 4. ff. leg. Aquil. 47. In que non edicti edidit, nec 12. tabular. ordo servatur. 48. Si alius letus fit, 49. l. 1. 2. ff. de in integr. restit. 50. Pufus expolitus in l. 4. & l. 44. ff. de usurp. & usur. 51. Fortis legendum est, indicando depositum in l. 4. ff. de usurp. & usur. 52. l. 20. ff. de in integr. restit. 53. l. 23. ff. de in integr. restit. 54. Pufus expolitus in l. 4. & l. 44. ff. de usurp. & usur. 55. Fortis legendum est, indicando depositum in l. 4. ff. de usurp. & usur. 56. Nam aut faveatur rous, aut inficiatur: si faveatur, pro judicato habetur, & ideo responde-

nive, nec servus, nec libertus interrogari potest 28. §. 5. Prægnantes neque torqueri, neque damnari, nisi post editum partum possunt 29.

§. 6. Qui rescriptum a principe falsa allegatione elicerint, ut eo prohibentur 30. §. 7. Qui de se confessus est, in alium torqueri non potest, ne alienam salutem in dubium deducat, qui de sua desperavit 31.

TIT. XIII.

DE JUDICATO.

Qui exhibitur est aliquem iudicio caverit, mortuo eo, pro quo caveratur, pericolo cautionis liberatur. §. 2. Filiastimilis justus patris manumittere potest 32, matri non potest 33. §. 3. Is qui album raterit, ex quo manumittere potest, extra ordinem 33 puniatur.

§. 4. Si id, quod emptum est, neque tradatur, neque mancipetur, venditor cogi potest, ut tradat, aut mancipetur 34. §. 5. Deteriorem servum facit, qui fugam suaserit, qui futur., & qui mores 37 corpive corperit.

§. 6. Qui ancillam alienam virginem immaturam corperit, poena legis 38 tenetur. §. 7. In petitione hereditatis ea veniunt, quæ defunctus mortis tempore reliquerit, vel ea, quæ post mortem, ante aditam hereditatem 39 ex alia dona fuit. §. 8. Professor hereditatis pretia carum, quas dolo alienavit 40, cum usuris præstare cogendus est.

TIT. XX.

DE FIDEI JUSSORE, ET SPONSORE.

Inter fidejussores ex edito praeatoris, si solvendo sint, licet singuli in solidum iteantur, obligatio dividitur.

TIT. XXI.

DE SEPULCHRIS ET LUGENDIS.

Ob incursum fluminis, vel metum, corpus jam perpetue sepulta re non potest; si incinctur, ac postea decidere velit, pro incinctore convictio habetur, & incisionis pignus sustinet.

Quod in Pan. editis sub titul. de fidejuss. multis in locis demonstratur. Traxit hoc quoque poeta Justinianus ad reos constituta pecunia. 1. ult. C. de confit. pec.

Vel ob aliam justam & necessariam causam. 1. C. de relig. & sump. fun. noctu efferti

traditum, sollemnis redditus sacrificiis, per noctem in alium locum transferri potest. §. 2. Corpus in civitatem inferri non licet, ne funeris sacra civitas: & qui contra ea fecerit, extra ordinem punitur. §. 3. Qui luget, abstiner debet a convivis, ornamenti, & alba veite. §. 4. Quidquid in funus erogatur, inter as alienum primo loco sed ducitur.

§. 5. Qui alienum mortuum sepelierit, si in funus ejus aliquid impenderit, recipere id ab herede, vel a patre vel a domino potest.

corpora Demetrio placuit, ad sumpus ministrandos. M. Tull. 2. de leg. & sump. fun. l. 6. C. Thod. de sepulchr. rial. Sed uxoris hic tristis habitus quandoque ex SC. remittitur, in l. 15. C. ex quib. caus. infam. irrog. 5. 1. pen. de relig. & sum. fun. 6. l. 14. 5. ult. l. 21. l. 32. ff. de rel. & sump. fun.

JULII PAULI RECEPTARUM SENTENTIARUM LIBER SECUNDUS.

TIT. I.

DE REBUS CREDITIS ET JURE JURANDO.

In pecuniariis causis si alter ex litigatoriis jusjurandum deferat, audiendum est. Hoc enim & compendio litium, & equitatis ratione provisum est. §. 2. Deferre jusjurandum prior actor potest: contrarium autem de calunnia, & jusjurandum reo competit.

§. 3. Si reus cum jurare velit, actor illi necessitatim jurisjurandi remittit, & hoc liquido appareat, actio in eum non datur. §. 4. Hereditas ejus, cum quo contractum est, jusjurandum deferrit non potest: quoniam contractum ignorare potest. §. 5. Si qui debitum quoquammodo confessus docetur, ex ea re creditori actio non datur, sed ad solutionem & compellitur.

TIT. II.

DE PECUNIA CONSTITUTA.

Sicut, quod mihi Lucius debet, soluturum te constituas, teneris actione pecuniae constituta.

TIT. III.

DE CONTRACTIBUS.

Tipulatio est verborum concepcionis, ad quam quis congrue interrogatus respondit, velut, spondes, spondeo, dabis, dabo, promittis, promitto, fidei tua erit, fidei tua erit. Et tam pure, quam sub conditione & concepi potest.

TIT. IV.

DE COMMODO, ET DEPOSITO PIGNORE FIDUCIAVE.

Quidquid in rem commodatum ob morbum vel aliam rationem impensum est, a domino recipi potest. §. 2. Si factio incendio ruina, naufragio, aut quo alio simili casu res commoda amissa sit, non tenebitur eo nomine is, cui commoda est: nisi forte cum posset rem commodatum salvam facere, si, suam praeputit. §. 3. Servus vel equus si a laitoribus, vel in bello, in aliam causam commodati occisi sunt, actio commodati datur: custodia enim & diligentia rei commoda praestanda est. §. 4. Si rem aestimatam tibi dederit, ut ea distracta pretium ad me desferes, eaque perierit, siquidem ego terrogavi, meo periculo peccit: si tu de vendenda promisisti, tuo periculo perit.

TIT. V.

DE PIGNORIBUS.

Creditor si simpliciter sibi pignus depositum distrahere velit, ter ante denuntiare debitor suo debet, ut pignus luat, ne a se distrahat. §. 2. Si pignoris jure non tenetur, nisi hoc inter contrahentes conveniret. §. 3. Compensatio debiti ex pari specie, & causa dispari admittitur: velut si pecuniam tibi debeam, & tu mihi pecuniam debebas, aut frumentum, aut cetera hujusmodi, licet ex diverso contractu, compensare, vel deducere debes. Si totum petas, plus petendo causa cadis.

TIT. VI.

DE EXERCITORIBUS.

Filiusfamilias si voluntate patris naven exercitat, patrem in solidum ob ea, quae salva receperit, obligat.

1. l. 34. §. 5. qui jusjurandum, & l. si non fuerit ff. de jurejur. l. datata. C. de reb. cred. & jurejur. 2. l. 6. ff. de jurejur.

3. Jurare enim scientem optinet, sciente animo suo. l. 34. §. 1. & procurator. ff. de jurejur. l. 4. §. 1. ff. de fin. iur. l. 11. §. 1. ff. ret. amot.

4. Quod ob id ipsum confessoria ratio appellari poterit. l. 23. §. ult. l. 25. §. 1. ff. de leg. Aquil. 1. 4. ff. de confit.

5. l. 20. ff. de confit. pecun.

6. l. 5. ff. stipulatio. ff. de verb. oblig.

7. Vel in diem, & inter presentes, nec scriptum exigit. l. 1. C. de usur.

8. Aut iure penitentia, aut contrario iudicio. l. 18. §. 2. ff. commod.

9. l. 1. §. 4. ff. de preser. verb. l. 1. ff. de asim.

10. l. 1. §. is vero. ff. de oblig. & l. 1. §. 7. ff. commod.

11. l. 17. §. 1. ff. de preser. verb. l. 1. ff. de asim.

12. l. 73. ff. de furi. l. 4. ff. de pign. act.

13. l. 1. §. cum pradum. ff. de pign. Quod verum est in tribus ab alio domino, quam debito perceptis. Nam fructus, & fructus, quorum dominum ad ipsum debito perceptis, proculdubio pignori tenentur. l. 1. 1. ff. de pign. l. 1. 3. C. in quib. caus. pign. vel hypoth. Idemque est in partu. l. 29. §. 1. ff. de pign.

14. l. 1. 4. ff. de compens.

15. l. 1. §. 19. & l. 23. ff. de exerc. act. l. 3. §. Si filius. ff. Naut. cap.

16. Non omnes hic leges nautica Rhodiorum explicantur, sed lex tantum ea, quae

Ita tamen, ut si intercesserint, opus sit exceptione, duobus casibus exceptis. Unus est in Novell. l. 34. alter in l. 23. §. ult. C. ad SC. Velleian.

28. Pugnant, cum haec Pauli sententia, l. 6. ad fin. C. ad SC. Velleian. l. 1. & ult. C. si mai. ind. prom. nisi sic legamus, Muter, qua anteriorum suorum indemnitate promisit, arg. l. 2. C. si mai. in dem. prom. l. 6.

29. l. 29. ff. de depo. 30. Quia depositio actio bona fidei est. l. 1. §. basic auctem. l. 29.

l. 25. in fin. ff. de depo. l. 2. C. ed.

31. §. in bon. fid. Infin. de auct. id ante Justinianum obtinuisse hic locus indicat.

TIT.

TIT. XIII.

DE LEGE COMMISSORIA.

Ebitor distractus fiduciis a creditore, de superfluo adversus eum habet actionem. §. 2. Quicquid creditor per fiduciarium servum quæsivit, forte debiti minutus. §. 3. Debitor creditor fiduciis & vendere non potest, sed alii, si velit, vendere possit, ita ut ex pretio ejusdem pecuniam offerat creditori, atque ita rem recipiat sibi rem emptori prestat. §. 4. Si per supplicationem personam creditoris suum invitato debitore comparaverit, emptio non videtur, & ideo quandoque iuripotest. Ex hoc enim causa pignoris, vel fiduciis finiri non potest. §. 5. Si inter creditorem & debitorem convenierit, ut fiduciis sibi vendere non liceat, non solvente debitore, creditor denunciare ei tolemi potest, & distrahere. Nec enim ex tali conventione fiduciis actio nasci potest. §. 6. Si creditor rem fiduciis datam uniuersitatem, vel extraneo legaverit, adversus omnes heredes & actio fiduciis competit. §. 7. Si creditor rem fiduciarium fecerit meliorem, ob ea recuperanda, que impedit, iudicio fiduciis debitorem habebit obnoxium. §. 8. Novissimus creditor priorem oblatam pecunia, quo profecto in eum transferatur, dimittere potest. Sed & prior creditor secundum creditorem, si voluerit, dimittere non prohibetur, quamquam ipse in pignore potior sit. §. 9. Servus si mutuum pecuniam servitutis tempore accepit, ex ea obligatione post manumisicionem conveniri non potest.

TIT. XIV.

DE USURIS.

Si pactum nudum de praestans usuris interpositum sit, nullius est momenti. Ex nudo enim pacto inter cives Romanos actio non nascitur. §. 2. Usura supra centesimam solute forte minima unit, & consumpta forte repeti possunt. §. 3. Trajectitia pecunia, proper periculum creditoris, quamdiu navigat navis, infinitas usuras recipere potest. §. 4. Usura, quæ centesimam exceedit, per errorem soluta repeti possunt. §. 5. Si quis pignora debitoris citra auctoritatem judicantis abducatur, violentia crimen admittit. §. 6. Tutor in usuris non convenitur, si pecuniam pupillarem ideo non collocavit, quod idonea nomina non habeat, quibus pecunia collocaretur: cuius rei contestatio apud Praedictum provinciae deponenda est.

TIT. XV.

DE MANDATIS.

Subitam valetudinem, ob necessariam peregrinationem, ob iniuriam, & inanes rei actions, integrâ adhuc causa, mandato negotio renunciari potest. §. 2. Si meis nummis mandato tuo aliquid tibi comparvero, & si rem postea accipere non possit, agro colendo, condensis vendendisque frugibus præpositus est, ex eo nomine, quod cum illo contractum est; in solidum fundi dominus obligatur, nec interest servus, an liber sit. §. 3. Quodcum discipulis eorum, qui officini, vel tabernis præfuit, contractum est, in magistris, vel instructores tabernæ in solidum actio datur.

TIT. XVI.

PRO SOCIO.

Sicut lucrum, ita & damnum inter socios communicatur, nisi quid culpa socii, vel fraude eversum sit.

TIT. XVII.

EX EMPITO ET VENDITO.

Vendor, si ejus rei, quam vendidit, dominus non sit, pretio accepto, auctoritate manebit obnoxius. Alter enim non potest obligari. §. 2. Si res simpliciter tradita evincatur, tanto venditor emptori condemnandus est, quanto si stipulatione pro favoritate libertatis recepta est, vel certe quod nemo ex hoc sit locupletior: ideoque servum manumittendam causa invicem sibi donare non prohibetur. §. 3. Inter virum & uxorem nec per interpositam personam expectat adventum. §. 4. Lege Julia de adulteriis & caveretur, ne dotele predium maritum invita uxore alienet.

TIT. XXII.

DE PACTIS INTER VIRUM ET UXOREM.

Rufulus fundi dotalis constante matrimonio percepti, lucro maritum cedunt, etiam pro rata anni & ejus, quo factum est divorvum.

TIT. XXIII.

DE DONATIONIBUS INTER VIRUM ET UXOREM.

Ortis causa donatio est, que impendente metu mortis fit, ut

valetudinis, peregrinationis, navigationis, vel bellum.

§. 2. Manumissionis gratia inter virum & uxorem donatio

cupletior: ideoque servum manumittendam causa invicem sibi donare non prohibetur.

§. 3. Inter virum & uxorem nec per interpositam personam

expectat adventum.

§. 4. Inter virum & uxorem contemplatione donationis imaginaria venditio contrahi non potest.

§. 5. Si inter virum & uxorem donationis facta est, priore defuncto, cui donatum est, ad eum res redit, qui donaverat.

§. 6. Quocunque tempore contemplatione mortis inter virum & uxorem donationis facta est, morte secuta convalescit.

TIT. XXIV.

DE LIBERIS AGNOSCENDIS.

Si serva conceperit, & postea manumissa pepererit, liberum parit.

§. 2. Si libera conceperit, & ancilla facta pepererit, liberum parit. Id enim favor libertatis expicit.

§. 3. Si ancilla conceperit, & medio tempore manumissa sit, rursus facta ancilla pepererit, liberum par-

de. 4. l. 1. ff. de preser. 5. l. 1. ff. locat. 6. l. 1. ff. ultim. ff. de contrah. emp. 6. ult. 7. l. 1. ff. de adit. edit. 8. l. 1. ff. de preser. 9. l. 1. ff. de fin. 10. l. 1. ff. de prob. 11. l. 1. ff. de prob. 12. l. 1. ff. de fin. 13. l. 1. ff. de prob. 14. l. 1. ff. de prob. 15. l. 1. ff. de prob. 16. l. 1. ff. de prob. 17. l. 1. ff. de prob. 18. l. 1. ff. de prob. 19. l. 1. ff. de prob. 20. l. 1. ff. de prob. 21. l. 1. ff. de prob. 22. l. 1. ff. de prob. 23. l. 1. ff. de prob. 24. l. 1. ff. de prob. 25. l. 1. ff. de prob. 26. l. 1. ff. de prob. 27. l. 1. ff. de prob. 28. l. 1. ff. de prob. 29. l. 1. ff. de prob. 30. l. 1. ff. de prob. 31. l. 1. ff. de prob. 32. l. 1. ff. de prob. 33. l. 1. ff. de prob. 34. l. 1. ff. de prob. 35. l. 1. ff. de prob. 36. l. 1. ff. de prob. 37. l. 1. ff. de prob. 38. l. 1. ff. de prob. 39. l. 1. ff. de prob. 40. l. 1. ff. de prob. 41. l. 1. ff. de prob. 42. l. 1. ff. de prob. 43. l. 1. ff. de prob. 44. l. 1. ff. de prob. 45. l. 1. ff. de prob. 46. l. 1. ff. de prob. 47. l. 1. ff. de prob. 48. l. 1. ff. de prob. 49. l. 1. ff. de prob. 50. l. 1. ff. de prob. 51. l. 1. ff. de prob. 52. l. 1. ff. de prob. 53. l. 1. ff. de prob. 54. l. 1. ff. de prob. 55. l. 1. ff. de prob. 56. l. 1. ff. de prob. 57. l. 1. ff. de prob. 58. l. 1. ff. de prob. 59. l. 1. ff. de prob. 60. l. 1. ff. de prob. 61. l. 1. ff. de prob. 62. l. 1. ff. de prob. 63. l. 1. ff. de prob. 64. l. 1. ff. de prob. 65. l. 1. ff. de prob. 66. l. 1. ff. de prob. 67. l. 1. ff. de prob. 68. l. 1. ff. de prob. 69. l. 1. ff. de prob. 70. l. 1. ff. de prob. 71. l. 1. ff. de prob. 72. l. 1. ff. de prob. 73. l. 1. ff. de prob. 74. l. 1. ff. de prob. 75. l. 1. ff. de prob. 76. l. 1. ff. de prob. 77.